

עת"מ 12-12-63291
כב' השופטת שרה דברת

בבית המשפט המחוזי בבאר שבע
בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים

גב' [REDACTED] וחידי [REDACTED], ת.ז. [REDACTED]
ע"י ב"כ עוה"ד נעמי הגר ו/או שרי בשי ו/או קנת מן מ"ג'ישה – מרכז
לשמירה על הזכות לנוע"
רחוב הרכבת 42
תל אביב, 67770
טלפון: 03-6244120; פקס: 03-6244130

העותרת/המבקשת

- נגד -

1. שר הפנים
 2. שר הביטחון
 3. אלוף פיקוד הדרום
- כולם ע"י פרקליטות מחוז הדרום
רח' התקווה 4, באר שבע

המשיבים

תגובה מטעם העותרת

על-פי החלטת כבוד בית המשפט מיום 9.5.2013, מתכבדת העותרת להגיש את תגובתה להודעה
ובקשה למחיקה מטעם המשיבים מיום 9.5.2013, כדלקמן:

פתח דבר

1. אכן, טוב הדבר כי נמצא פתרון לעותרת וכי היא מיועדת להיכנס לישראל ביום 22.5.2013. יחד עם זאת, מבקשת העותרת להשאיר את העתירה תלויה ועומדת עד לכניסתה הצפויה, או אז תישלח הודעה מעדכנת, המבקשת למחוק את העתירה, לאחר קבלת הסעד.
2. עוד מבקשת העותרת מבית המשפט הנכבד ליתן צו להוצאות ואפילו הוצאות לדוגמא, וזאת לאור העובדה שהמשיבים פעלו באופן לא ראוי ובניגוד לחוק, להלכה הפסוקה ולנהלים שלהם עצמם, טרם הגשת העתירה ובמהלך הדיון בעתירה. באופן סידרתי, המשיבים דחו מועדים שלא לצורך, לא עמדו בהוראות בית המשפט והפגינו זלזול כלפי זכויותיה המוקנות של העותרת מכוח אזרחותה הישראלית. הם הציבו תנאי בלתי מידתי, בלתי סביר, יקר ובעיקר מיותר, כדי לחסום את כניסתה של העותרת לישראל. אלמלא עמידתו האיתנה של בית המשפט הנכבד על קיומם התקין של ההליכים, נראה כי הסעד שעתיד להינתן לעותרת, לא היה בא לעולם.
3. מסעיף 22 לכתב התשובה של המשיבים שנתקבל ביום 22.4.2013, עולה כי מאז "שלהי 2011" מתנהלים דיונים בנושא גיבוש נוהל לכניסת ישראלים מעזה לישראל. דא עקא, נוהל זה טרם התגבש, למרות שגם במשך ניהול העתירה, המשיבים ביקשו ארכות כדי לגבשו. אפילו לעת הזאת, סיומו של הליך הגיבוש אינו נראה באופן.
4. זכאים המשיבים לגבש נוהל חדש וזכאים המשיבים לשבת על המזוכה כאוות נפשם, כל עוד הם ממשיכים לטפל בפונים לפי נוהל קיים. ואולם, מאז שלהי 2011 העותרת ואחרים במצבה נותרו בלימבו משפטי שאינו מאפשר להם לממש את זכותם המוקנית מכוח חוק יסוד, להיכנס לישראל. יתירה מזו, בזמן שהעותרת מחכה חודשים ארוכים ומיותרים למענה, אזרחים ישראלים המתגוררים ברצועת עזה ממשיכים להיכנס לישראל על-פי הנוהל הישן, ללא תיעוד ישראלי, נוהל שעליו אנו למדים מתוך מכתב המת"ק המצ"ב לעתירה (ע/11). זאת ועוד. במהלך

ניהול העתירה עמותת "גישה" (להלן: העמותה) תיאמה כניסה לישראל של נשים במצבה של העותרת על-פי הנוהל הישן, קרי – כניסה בהיתר על-פי תעודת הזהות הפלסטינית ותשאול בלשכת האוכלוסין בישראל עם הגעתן. (ראי ס' 45 לעתירה, במיוחד א', וכן, גבי ג'מילה מוסא, ת.ז. ישראלית 024792418, שנכנסה לישראל ביום 14.4.2013 באמצעות היתר מת"ק, נערך לה תשאול בלשכה בנתניה ביום 21.4.2013 ולאחר ימים מספר הונפק לה דרכון ישראלי).

רקע עובדתי – עובר להגשת העתירה

5. כמפורט בנוף העתירה, העותרת לא הייתה מודעת כלל לזכותה להיכנס לישראל, כישראלית. רק בסוף שנת 2011, משנודע לה על זכותה, פנתה העותרת לעמותה כדי לתאם את כניסתה לישראל לצורך ביקור אמה הקשישה ולשם הסדרת ענייניה ברשות האוכלוסין, אך בקשתה טופלה כאילו היתה פלסטינית, דבר שעשוי היה לעכב את כניסתה. מאחר ונולד לה נכד חדש, היא בחרה לוותר לעת ההיא, אך בחודש אוגוסט 2012 חידשה העותרת את בקשתה.
6. ביום 14.8.2012 התקבלה תשובת מת"ק עזה, לפיה כניסתה של העותרת לישראל מאושרת והיא תיכנס לישראל על בסיס תעודת הזהות הישראלית שבידה, וזאת למרות שהיא הפקידה את תעודת הזהות בידי הרשויות הישראליות עוד בשנות ה-80 על-פי דרישתן. עוד נכתב כי כניסתה לישראל תטופל על פי נוהל הטיפול בישראלים. יוער כי ניסיונות העותרת לקבל את הנוהל באמצעות חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998, לא צלחו (ע/12).
7. ביום 20.8.2012 פנתה העמותה פעם נוספת למפקד מת"ק עזה, כדי להסדיר את כניסתה. משלא התקבל כל מענה לפניות ולתזכורות, פנתה העמותה ביום 10.10.2012, למחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה בהליך של "קדם-בג"ץ". גם פניה זו לא זכתה לכל מענה.
8. ניסיונותיה החוזרים ונשנים של העותרת להסדיר את כניסתה נתקלו בחומה בצורה של שתיקה מצד כל הרשויות. לאחר שהמתנה העותרת לכניסתה לישראל, מדינת אזרחותה, חודשים כה ארוכים, לא נותר אלא להגיש עתירה לבית משפט נכבד זה.

מהלך העתירה

9. העתירה הוגשה ביום 31.12.2012. דיון בעתירה נקבע ליום 31.1.2013. ביום 21.1.2013 ביקשו המשיבים את דחיית הדיון בטענה כי דרוש להם זמן לגבש הסדר עקרוני. העותרת התנגדה לבקשה. בית המשפט הנכבד קיבל את עמדת המשיבים ודחה את הדיון ליום 28.2.13. ביום 25.2.2013 התקבלה "הודעה ובקשה למחיקת העתירה מטעם המשיבה" וזאת תחת הגשת תגובה מקדמית לעתירה, כפי שהורה בית המשפט הנכבד בהחלטתו מיום 1.1.2013. ואולם, הארכה לא נוצלה לגיבוש הסדר הניתן ליישום מייד. עוד נכתב כי אין דרך לזהות את העותרת מלבד בדיקת רקמות.
10. זאת ועוד. המשיבים התעלמו בהודעתם מן החוק הספציפי המסדיר כניסה מעזה לישראל, צו הכניסה לישראל (פטור תושבי רצועת עזה), תשס"ה-2005, (להלן: הצו) ותחת זאת בחרו להסתמך על חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952, שהוא החוק הכללי ולכן הוא נסוג מפני הצו הספציפי. הצו פוטר את מי שרשום במרשם האוכלוסין בעזה או מי שמתגורר בה (כגון העותרת) מכניסה לישראל באמצעות דרכון. די לו בהיתר מת"ק, כפי שאכן נכנסו עד כה ישראלים תושבי עזה לישראל. הצו איננו מחריג ישראלים מהוראותיו. מכאן, שדרך המלך לכניסתה של העותרת היא זוקא באמצעות היתר מת"ק ולא זוקא באמצעות דרכון ישראלי. לו היו המשיבים מציינים לחוק כלשונו, לא היתה באה עתירה זו לעולם כלל. זאת ועוד, הנוהל הכולך ומתגבש

- הדורש הנפקת דרכון ישראלי טרם הכניסה לישראל, סותר באופן חזיתי את הצו, שרק לפני ימים מספר הפך מהוראת שעה לצו קבוע.
11. בדיון שנערך ביום 28.2.2013 המליצה כבוד השופטת לצדדים למצוא פתרון לסוגיות שעלו בעתירה. מאחר והמשיבים לא הגישו תגובה מקדמית, כפי שהיו אמורים לעשות, קבע בית המשפט הנכבד כי יגישו כתב תשובה במסגרת זמנים צפופה.
12. ביום 4.3.2013 פנתה הח"מ אל ב"כ המשיבים בבקשה לקבל מידע רלוונטי לעתירה, כל זאת על מנת לקבל תמונה של התשתית העובדתית שהיתה בידי המשיבים טרם הגשת העתירה, במטרה לייעל את הדיון בעתירה. לבקשה זו לא נתקבל כל מענה.
13. ביום 14.3.2013, המועד שנקבע להגשת כתב התשובה, התקבלה "הודעה ובקשה מטעם המשיבה", לפיה רק ביום 13.3.2013 המשיבים קיימו פגישה ובה דנו באפשרויות העומדות בפניהם ביחס למקרה זה ולמקרים דומים נוספים. בישיבה זו הוחלט על קיום תשאול לעותרת. לפיכך ביקשו המשיבים לקבוע תזכורת פנימית בתיק לעוד 60 ימים ולהאריך בהתאם את מועד הגשת כתב התשובה.
14. ביום 17.3.2013 הגישה העותרת את תגובתה בה היא מתנגדת לבקשת המשיבים ודורשת עריכת תשאול באופן מידי. שוב ביקשה העותרת מידע וזאת כדי למנוע את הצורך בהגשת בקשה לפרטים נוספים. בהחלטתו מיום 17.3.2013 בית המשפט הנכבד העניק ארכה עד ליום 21.4.2013.
15. ביום 22.4.2013 התקבל כתב התשובה מטעם המשיבים. מכתב התשובה עלה כי במהלך הארכה המפליגה שניתנה למשיבים לא נערך התשאול. עוד הוגש כתב התשובה ללא תצהיר חתום. עם קבלת כתב התשובה נשלחה לב"כ המשיבים בקשה לפרטים נוספים. בקשה זו לא נענתה כלל.
16. בהחלטותיו מיום 22.4.2013 בית המשפט הנכבד התפלא על כך שלא נערך תשאול, שכן למטרה זו הוארכו המועדים. בית המשפט הנכבד הבהיר כי "דרך זו של התנהלות תמצא ביטוייה בעת מתן פסק הדין". עוד נקבע כי התשאול ייערך תוך 10 ימים. בית המשפט הנכבד עוד הביע את מורת רוחו הרבה על הגשת כתב התשובה ללא תצהיר וללא בקשה מתאימה.
17. לאור ההחלטה ורק בזכותה נערך התשאול ביום 2.5.2013 במעבר ארז. אולם גם לאחר התשאול המשיבים לא הגיעו להחלטה וביום 5.5.2013, מועד העדכון, הודיעו כי דרושה להם ארכה נוספת לשם תשאול אמה של העותרת. בית המשפט הנכבד העניק למשיבים ארכה נוספת עד ליום 12.5.2013. מיותר לציין כי ב"כ העותרת הציעה למשיבים לפנות לאמה של העותרת פעמים רבות טרם ההחלטה ובכלל זה במהלך הדיון בעתירה ביום 28.2.2013.
18. התשאול שנערך לעותרת לא נערך כראוי. רמת הערבית של המתשאלת הייתה נמוכה ביותר, עד כדי חוסר יכולת להבין את שאלה. התשאול התבסס על שאלון מובנה שלא התאים לנסיבות ולא נערכו בו התאמות. המתשאלת לא הכירה את תיקה של העותרת ולא התכוננה לתשאול. בידי העותרת היו מסמכים חשובים (כגון בקשתה המקורית של העותרת להנפקת תעודת זהות ישראלית משנות ה-80, כולל תמונה), שלא היו לפני המתשאלת.
19. ביום 7.5.2013 פנתה העותרת בבקשה להורות על מתן פרטים נוספים, בית המשפט הנכבד העביר את הבקשה לתגובת המשיבים, אך לא היתה כל התייחסות לבקשה.

20. ככל שנראה לח"מ, שיחת הטלפון בין העותרת לאמה, במהלך תשאול האם בלשכת רשות האוכלוסין ברמלה, היא זו שהכריעה את הכף-שיחה שהיתה יכולה להתנהל מיד עם הגשת בקשת העותרת עוד בשלהי 2011. בסופו של דבר ההחלטה החיובית בעניינה של העותרת התקבלה על בסיס המידע שהיה בידי המשיבים עובר להגשת העתירה ועל סמך התשאול שנערך לאמה. לא היה שום צורך בעתירה, לא היה שום צורך לעכב את הטיפול חודשים כה ארוכים ובוודאי בוודאי שלא היה שום צורך באמצעי הקיצוני ביותר של בדיקת רקמות, כפי שנטען באופן כה נחרץ בהודעת המשיבים מיום 21.2.2013.

21. לבסוף, ביום 9.5.2013 הוגשה "הודעה ובקשה למחיקה מטעם המשיבה" בה צוין כי הגורמים שוכנעו בזהותה הישראלית של העותרת ולפיכך יונפק לה דרכון ישראלי תוך ימים ספורים. ברם, כניסתה תואמה רק ליום 22.5.2013, לכאורה בשל הצורך בתיאום הכניסה מול גורמי הצבא. אין זה סביר שיחלפו כשבועיים ימים מיום ההחלטה ועד למימושה, במיוחד כאשר כבר זוהתה העותרת כבעלת זכות קנויה להיכנס לישראל.

22. היה ניתן להנפיק היתר כניסה חד-פעמי לישראל, כפי שנתבקש בעתירה, וכפי שהחוק מאפשר ולחסוך את העיכובים המיותרים, אך המשיבים מתמידים בסירובם למצוא פתרונות פרקטיים למימוש זכותה מכוח חוק יסוד של אזרחית ישראלית. כמו כן, המשיבים מתפארים בהודעתם על כך שנתנו לעותרת יותר מהסעד שביקשה אולם, הם אלו שהציבו את הנפקת הדרכון כתנאי לכניסה לישראל ובל נשכח שהעותרת כאזרחית ישראלית, זכאית לדרכון ישראלי.

23. יובהר כי הסעד שנתבקש בעתירה הוא כניסתה לישראל של העותרת, סעד שטרם מוצה שכן העותרת טרם נכנסה לישראל והיא עתידה לעשות כן רק ביום 22.5.2013.

הטעמים למתן צו להוצאות

24. השתלשלות העניינים שפורטה לעיל מצדיקה מתן צו להוצאות כנגד המשיבים, פסיקת הוצאות לדוגמא ופסיקת שכר טרחת עורך דין, וזאת על פי הקריטריונים שנקבעו בבג"ץ 842/93 אל נסאסרה נגד שר הבינוי והשיכון, פ"ד מח(4), 217, 219. לאמור:

א. **הצידוק בהגשת העתירה המקורית** – המשיבים הם האחראים על הסדרת הכניסה מרצות עזה לישראל. על המשיבים מוטלות חובות מכוח המשפט המינהלי ליתן מענה לבקשתה של העותרת תוך הזמן הקבוע בחוק. משסירבו המשיבים להכיר בזכותה המוקנית של העותרת מכוח חו"י: כבוד האדם וחירותו, למרות פניות חוזרות ונשנות של העותרת, הגשת העתירה הייתה בלתי נמנעת. אין לקבל התנהלות בה גיבוש נוהל חדש, מקפיא לחלוטין את הטיפול בבקשות כדוגמת בקשתה של העותרת. המשיבים אף נהגו איפה ואיפה, כאשר הם המשיכו וממשיכים להכניס לישראל אזרחים ישראלים ללא תיעוד ישראלי וזאת על-פי הנוהל הישן.

ב. **מיצוי ההליכים** – כמתואר בסעיפים 18-10 לעתירה, העותרת עשתה כל שביכולתה עובר להגשת העתירה להסדרת כניסתה לישראל, בין היתר באמצעות פניות חוזרות ונשנות בכתב ובעל-פה. אף לאחר הגשת העתירה, ביקשה העותרת להגיע לפתרונה המהיר של המחלוקת, ניסתה בכל האמצעים החוקיים שעמדו לרשותה ללבן את הסוגיות שהתעוררו במסגרת העתירה, בין היתר באמצעות פניות לקבלת מידע מהמשיבים, ועשתה כל שביכולתה כדי לקדם את ההליכים שהוצעו על ידי המשיבים ובפרט להבטיח את קיומו המהיר של התשאול.

ג. שיהוי – הפנייה הראשונית נשלחה למשיבים ביום 7.11.2011. פנייה נוספת נשלחה ביום 8.8.2012. לאחר שלא ניתן מענה לבקשותיה פנתה העותרת למחלקת הבג"צים ביום 10.10.2012. העותרת העניקה למשיבים זמן למתן תשובה סופית בטרם תפנה לערכאות ומשזו בוששה לבוא, בחלוף חודשיים וחצי, הוגשה העתירה.

ד. האם הגשת העתירה הביאה להשגת הסעד המבוקש – כאמור, כל מאמציה של העותרת להסדרת כניסתה לישראל טרם הגשת העתירה, כשלו. ודוק, בתגובתם המקדמית דרשו המשיבים קיומה של בדיקת רקמות, אמצעי קיצוני שלא היה בו צורך. המשיבים מיאנו לקיים את התשאל תוך זמן סביר ורק הודות לתקיפותו בית המשפט הנכבד הוא התקיים. ההחלטה ליתן את הסעד התקבלה על בסיס המידע שהיה כבר בידי המשיבים והתשאל שנערך לאמה של העותרת, אותו ביקשה העותרת מהמשיבים לערוך עובר להגשת העתירה. אלמלא הוגשה העתירה לא היו המשיבים נותנים מענה לבקשתה של העותרת ולא היו מחליטים להתיר את כניסתה לישראל.

לסיכום

25. אין ספק, כי הגשת העתירה הייתה הגורם המכריע והבלעדי בזכותו הואילו המשיבים לנסות ולהידרש לבקשתה של העותרת. לו הייתה העותרת מטופלת, כאזרחית ישראלית, בהתאם לחוק ולנהלים הקיימים כבר בנובמבר 2011, עם הגשת הבקשה הראשונית, לא הייתה מוגשת העתירה כלל.

26. כעת טוענים המשיבים כי התייתרה העתירה אך זאת רק נוכח קבלת החלטה עקרונית כי יונפק דרכון ישראלי לעותרת, דהיינו ניתן לזהות את העותרת כאזרחית ישראלית. אך החלטה זו התקבלה בסיומה של דרך חתחתים רצופת עיכובים והליכים מיותרים ובהתבסס על מידע שמקורו במשיבים שבעזרתו ניתן היה להצליב בין אמצעי הזיהוי הפלסטיניים שהיו ביד העותרת ובין מרשם האוכלוסין הישראלי. אין לעותרת אלא להצר על כך כי חלף זמן רב עד שהמשיבים הבינו שהתנהלותם וטענותיהם העקרוניות היו שגויות.

27. המשיבים דתו דיונים שלא לצורך, זלזלו בהוראות החוק ובית המשפט הנכבד והמשיכו בסחבת גם עובר להגשת העתירה, כאילו אין שום צורך להגיע לסיום המחלוקת. למרות הבטחותיהם החוזרות ונשנות כי מתגבש נוהל, נוהל זה טרם בא לעולם.

28. על מנת שלא יאלץ בית המשפט הנכבד לשוב ולדון בעתירות כגון זאת, יש להבטיח כי המשיבים יגבשו סוף סוף נוהל שיאפשר לאזרחים ישראלים תושבי רצועת עזה לממש את זכותם להיכנס לישראל. יש להבטיח כי עד שיגובש נוהל זה לא יפגעו זכויותיהם המוקנות של האזרחים הישראליים תושבי רצועת עזה.

29. לאור כל זאת, מתבקש בית המשפט הנכבד לפסוק הוצאות משפט לדוגמא כנגד המשיבים, ובכלל זה לפסוק שכר טרחת עורך דין. ככל שתיכנס העותרת לישראל ביום 22.5.2013, תבקש העותרת למחוק את עתירתה.

ד"ר (אזה"ת) נעמי הגר, עו"ד

ב"כ העותרת

19.5.2013